

1.4 Programma Regionale economie

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort nu en voor de korte termijn goed op macro-economische parameters (zoals bruto regionaal product, werkloosheidscijfer, inkomen per hoofd van de bevolking en toegevoegde waarde). Tegelijkertijd staat Zeeland voor grote uitdagingen op het gebied van de arbeidsmarkt. Bij de Zeeuwse bedrijven is de komende jaren behoefte aan duizenden arbeidskrachten. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt vraagt het flinke inspanningen om daarin te voorzien.

Zeeland heeft een goed klimaat voor ondernemers die met vindingrijkheid en durf innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijkt ook dat investeringen in innovatie en R&D achterblijven bij de rest van Nederland. De innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. De innovatiekracht van Zeeland moet verder versterkt worden. Om Zeeland interessant te houden voor de toerist en interessant te maken als vestigingsregio, is het nodig om te werken aan het imago van Zeeland, als regio om te recreëren, én als regio om te wonen, werken en leven.

Hiervoor werken we aan de uitvoering van de drie Maatschappelijke Hoofdopgaven:

1. Economische Innovatie en Europese stimulering
2. Campus Zeeland en Arbeidsmarkt,
3. Europese stimulering en Zichtbaar Zeeland.

Speerpunten 2019

Het versterken van de regionale economie doen we door:

- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt om te voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers.
- Het fasegewijs realiseren van de Bèta Campus Zeeland rondom de thema's water, energie, biobased/food.
- De Onderwijs- en kennisinfrastructuur op het gewenste niveau te houden.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector.
- Concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden en door in te zetten op innovatie in brede zin, in de foodsector, kennisontwikkeling, samenwerkingsverbanden en gerichte lobby.
- Uitvoering geven aan de calls van de Europese programma's OP Zuid, POP 3, Interreg Vlaanderen-Nederland en Twee Zeeën en Interreg B en C: maximaal benutten voor Zeeland.
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2020 (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen).
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur, zoals NV Economische Impuls Zeeland, het Delta Region Network, het Roosevelt Institute for American Studies en Dockwize, Economic Board Zeeland.
- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.
- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken en het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming
- Uitvoering geven aan de investeringsprogramma's Zeeland in Stroomversnelling 1.0 voortkomend uit het actieprogramma van de commissie Werkgelegenheid en structuurversterking en Zeeland in Stroomversnelling 2.0 behorende bij de Regio Deal Zeeland.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en

Beleidskader

- Economische Agenda (2017-2021)
- MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan (Rijk-Provincies)
- Implementatieagenda Smart Industries (Rijk)
- IBP programma (Rijk, Provincies, gemeenten)

Economische innovatie en Europese stimulering

Om innovatie te stimuleren is een breed instrumentarium nodig van subsidies (Europees, nationaal en provinciaal) en revolverende financiering. Via Impuls helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren.

We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Food-agenda om het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij te versterken en te ondersteunen met actieve lobby bij Rijk en Europa. te versterken.

Tenslotte gebruiken we ons partnerschap bij verschillende Europese subsidieprogramma's (OP zuid, POP 3, en diverse Interreg-programma's) om innovatieve projecten in Zeeland te realiseren

Maatschappelijk effect Economische innovatie en Europese stimulering

Om innovatie te stimuleren is een breed instrumentarium nodig van subsidies (Europees, nationaal en provinciaal) en revolverende financiering. Via Impuls helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren. We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Foodagenda om het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij te versterken en te ondersteunen met actieve lobby bij Rijk en Europa. Tenslotte gebruiken we ons partnerschap bij verschillende Europese subsidieprogramma's (OP zuid, POP 3, en diverse Interreg-programma's) om innovatieve projecten in Zeeland te realiseren.

Campus Zeeland en Arbeidsmarkt

Het is zowel in het belang van de BV Nederland als van de brede (grensoverschrijdende) Zuidwestelijke regio dat de Zeeuwse economie gezond en 'toekomstproof' is, innoveert, groeit en bloeit en incasservermogen heeft om economische schommelingen op te vangen. Een gezonde economie behoeft een passende onderwijs-, kennis-, en onderzoekinfrastructuur en de beschikbaarheid van goed personeel en goede ondernemers.

Maatschappelijk effect Campus Zeeland en Arbeidsmarkt

Provincie Zeeland zet samen met ondernemers, onderwijs/kennisinstellingen en andere overheden in op een sterke economie. Concreet betekent dit voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk) en de groei van de regionale innovatiekracht met focus op de Zeeuwse economische sectoren.

Zichtbaar Zeeland

Door het beter zichtbaar en vindbaar maken van het onderscheidende Zeeuwse aanbod op diverse terreinen: werken, leven, toerisme, cultuur, culinair (etc.), dragen we zorg voor een sterk imago van Zeeland zodat mensen hier graag leven, werken, ondernemen en hun vrije tijd doorbrengen. De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven en te werken.

Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0

Het Rijk heeft in 2018 € 25 miljoen toegekend aan het investeringsprogramma "Zeeland in Stroomversnelling" voor de versterking van de economische structuur in Zeeland door middel van de uitvoering van zes projecten:

1. Oprichting van het Investeringsfonds Zeeland
2. Subsidieregeling "Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden gezamenlijk met de Zeeuwse

gemeenten)

3. Joint-Research centre
4. Centre of expertise Water en Energie en het MBO Deltalab
5. Tidal Technology Center Grevelingendam
6. SDR (Industriële infrastructuur)

De projecten Investeringsfonds Zeeland BV., Centre of expertise Water en Energie en het MBO Deltalab zijn in 2019 gerealiseerd en afgerond. Het Industrieel en Symbiose fonds is niet opgericht doordat de focus van SDR met het opstellen van de roadmap verschoven is naar projecten met een grote CO2 impact en bijbehorende grote financieringsvraagstukken die niet binnen het ISF fonds konden worden opgelost.

De projecten Subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling, Joint Research Centre en Tidal Technology Center zijn conform de planning nog in uitvoering. De laatste 2 projecten worden in 2020 gerealiseerd. De subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling zal middels en provinciale en gemeentelijke bijdrage worden gecontinueerd.

Regio Deal Zeeland: Zeeland in Stroomversnelling 2.0

Regio Deal Zeeland: Zeeland in Stroomversnelling 2.0 Investeren in een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat

Op 6 juli 2018 heeft de provincie Zeeland de Regio Deal Zeeland ondertekend met het Rijk als onderdeel van het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst. Hiermee stelt het Rijk 35 miljoen euro beschikbaar voor het verbeteren van het Zeeuws Leef- en vestigingsklimaat. De regio is verantwoordelijk voor eenzelfde bedrag aan cofinanciering. Het investeringsprogramma bouwt voort op het advies van de commissie Structuurversterking en werkgelegenheid (Balkenende) en het Investeringsprogramma ZiS 1.0 en bestaat uit dertien projecten.

Deze zijn onderverdeeld naar drie 'pijlers':

- kennis en innovatie,
- leefbaarheid,
- voorzieningen bedrijven.

Met deze projecten wordt een intensivering gegeven aan de uitvoering van de Zeeuwse opgaven en programma's.

- Slimme mobiliteit
- Ruimtelijke kwaliteit
- Zichtbaar Zeeland
- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Regionale economie
- Fysieke leefomgeving
- Leefbaarheid, cultuur en sport
- Regionale bereikbaarheid
- Landelijk gebied, natuur en landbouw

De middelen uit de regio-envelop zijn via de voorjaarsnota voorgelegd en toegekend aan de onderstaande projecten. Twee maal per jaar vindt verantwoording over de uitvoering van de Regio Deal plaats aan PS middels de voortgangsrapportages welke tevens aan het rijk worden verzonden. Alle projecten zijn in 2019 in uitvoering en kennen een looptijd tot uiterlijk 31 december 2022 (einde looptijd Regio Deal Zeeland m.u.v. PS Loop en Engineering & Innovation). Belangrijke realisaties zijn de realisatie van de strandovergang bij de Banjaard, de opening van het Bevrijdingsmuseum, de huisartsencampagne en 447 plaatsingen van onbenut Zeeuws arbeidspotentieel in het kader van het aanvalsplan arbeidsmarkt en de start van de pioniersopleiding Engineering & Innovation,

- Kennis en innovatie:
 - o 'Innovatiehotspot' Zeeland: stimuleren van innovatie bij ondernemers
 - o Specialisatie Engineering & Innovation (Bèta studies) bij University College Roosevelt
 - o Samenwerking in de Groene Delta: vergroten kwaliteit en innovatiekracht van de agro en food sector en het beroepsonderwijs
 - o Subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling: versterken economische sectoren
- Leefbaarheid:
 - o Provinciale Impuls Wonen: verduurzaming particuliere woningvoorraad
 - o Kwaliteit Zeeuwse Kust: impuls voor recreatiebedrijven kustgebied
 - o Smart Mobility: nieuwe toepassingen en praktische oplossingen voor vervoer van leerlingen en studenten
 - o Aanvalsplan arbeidsmarktregio Zeeland: aantrekken personeel en ontwikkeling van Zeeland als aantrekkelijke vestigingsregio
 - o Culturele voorzieningen: uitbreiding Bevrijdingsmuseum met aandacht voor Roosevelt's Vier Vrijheden
 - o Transitieplan voortgezet onderwijs Zeeuws-Vlaanderen: onderwijsaanbod aantrekkelijker en veelzijdiger maken.
- Voorzieningen bedrijven:
 - o Central Gate: centrale servicelocatie voor het havengebied met aandacht voor duurzaamheid en ICT
 - o Kwaliteitsimpuls en verduurzaming bedrijventerreinen
 - o Innovatieve polystyreen-schuim recycling: circulaire economie

Maarschappelijk effect Zichtbaar Zeeland

Het beter zichtbaar en vindbaar maken van het onderscheidende Zeeuwse aanbod op diverse terreinen: werken, leven, toerisme, cultuur, culinair, etc.

Een sterk imago van Zeeland zodat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen en hun vrije tijd in Zeeland willen doorbrengen

Doelstellingen

Concurrentiepositie Food (Economische innovatie en Europese stimulering)

Verbetering van de concurrentiepositie en behoud van werkgelegenheid in de Zeeuwse sectoren food (landbouw* en visserij).

*acties met betrekking tot 'landbouw' zijn opgenomen in programma natuur en platteland.

■ **Stand van zaken**

De hieronder vallende concrete acties zijn allen uitgevoerd (zie rapportage per actie).

Acties

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde: hiertoe ondersteunen van tenminste 8 initiatieven;

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2019 hebben we ondersteuning verleend aan innovatieve initiatieven op het gebied van circulaire verpakkingen schelpdierindustrie, alternatieve vangsttechniek Noordzeevervisserij, innovatie in de landbouwsector door middel van het ondersteunen van meer dan 100 ondernemers met fysieke investeringen. In het kader van samenwerking voor innovatie zijn er 3 initiatieven van ondernemers gehonoreerd die aan de slag willen met duurzame samenwerking.

Verbeteren samenwerking onderwijs, ondernemers en overheden (in triple helix verband) zoals bijvoorbeeld door het gezamenlijk uitvoering geven aan de regiodeal Groen Onderwijs;

■ Voortgang/Resultaat

Binnen de regiodeal Groen Onderwijs is in 2019 verder gewerkt aan de doorontwikkeling van groen onderwijs in Zeeland. De nadruk ligt op het verder ontwikkelen van het onderwijsaanbod in samenwerking met het bedrijfsleven.

Duurzame landbouwwontwikkeling is ook een speerpunt binnen de maatschappelijke opgave Toekomst landelijk gebied, landbouw en natuur. Beleid voor de landbouwsector wordt in deze gezamenlijk opgepakt;

■ Voortgang/Resultaat

de agenda Toekomst landelijk gebied is vastgesteld door GS. Deze nota is samen met alle partijen uit landbouw en natuur opgesteld.

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijsector in de voor haar belangrijke dossiers "aanlandplicht" en "Brexit";

■ Voortgang/Resultaat

Binnen het landelijk Bestuurlijk Platform Visserijoverheden geven we voortdurende aandacht aan de dossiers Brexit, aanlandplicht, pulvisserij en ruimtegebruik Noordzee. Dit doen we onder andere door overleg op Rijks- en Europees niveau.

Ondersteunen initiatieven op het snijvlak van visserij/aquacultuur en vrijetijdseconomie;

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 hebben we een bijdrage verleend aan de organisatie van de Dag van de Zeeuwse Visserij die in 2020 zal plaatsvinden. Uitgevoerde initiatieven ten aanzien van mosselpromotie in het buitenland kennen een spin-off naar toerisme in Zeeland.

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur met name op het aquacultuurterrein Colijnsplaat. Dit doen we onder andere door financieel en inhoudelijk bij te dragen aan de landschappelijke inpassing van de activiteiten;

■ Voortgang/Resultaat

Een ondernemersinitiatief ten aanzien van de landschappelijke inpassing van aquacultuur in Colijnsplaat hebben we in 2019 financieel ondersteund.

Versterken van de Zeeuwse economische clusters agrofood en aquacultuur door middel van haalbaarheidsonderzoeken en demonstraties vanuit de provinciale innovatieregeling Zeeland in Stroomversnelling;

■ Voortgang/Resultaat

Binnen het subsidieprogramma Zeeland in Stroomversnelling zijn onder andere de volgende initiatieven financieel ondersteund: ketensamenwerking in Food - meerwaarde van blokchaintechnologie en Biobased Protein- duurzame eiwitten uit Zeeuwse veldbonen.

Middels het Agri Food Centrum Colijnsplaat (lid van Stuurgroep en Werkgroep) verbinden en faciliteren van minstens 2 gezamenlijke initiatieven.

■ Voortgang/Resultaat

in 2019 is het gezamenlijke project new food uitgevoerd en afgerond. Daarnaast is er een groot gezamenlijk project opgestart wat ingediend (en goedgekeurd) is binnen het POP 3 beleidsonderdeel kennisontwikkeling.

Koppelen minimaal 3 landbouwinnovatie (projecten) aan onder andere het POP3 programma

■ Voortgang/Resultaat

Middels investeringslijsten POP 3 is de aanschaf van innovatieve investeringen breed toegankelijk gemaakt. Ook zijn 7 potentiële nieuwe innovatieprojecten ingediend. Beoordeling op rechtmatigheid van de projecten bevindt zich momenteel in de laatste fase.

In onze rol als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden en lid van de Stuurgroep Pulsvisserij leveren we een actieve bijdrage aan de (lobby-)activiteiten voor definitieve vergunningverlening voor pulsvisserij

■ Voortgang/Resultaat

In de afgelopen periode hebben we een actieve lobby gevoerd voor definitieve vergunningverlening voor pulsvisserij. Dit heeft echter niet tot het gewenste resultaat geleid. Pulsvisserij is met ingang van juli 2021 verboden door de Europese Commissie.

Acquisitie en regionale samenwerking

■ Stand van zaken

Op het gebied van acquisitie, uitbreiding en behoud van bedrijven is het resultaat van Impuls in 2019 zeven bedrijven. Hier zijn 849 arbeidsplaatsen mee gemoeid.

Met het oog op regionale samenwerking, acquisitie en werkgelegenheid is in 2019 een Ondernemerslunch georganiseerd voor 12 (voor een prijs genomineerde) innovatieve bedrijven, zijn diverse bedrijfsbezoeken uitgevoerd, is deelgenomen aan een handelsmissie naar Hongkong en China en is actief geparticipeerd tijdens Contacta. Voorts is strategisch acquisitie overleg gevoerd.

Acties

Dockwize: uitvoering prestatieafspraken

■ Voortgang/Resultaat

De prestatieafspraken hadden betrekking op het begeleiden van starters en MKB-bedrijven in kickstart- en accelerator programma's, het werven van nieuwe (startende) bedrijven, het realiseren van netwerk-, thema- en startersbijeenkomsten en het uitwerken van een nieuw meerjarenplan. In 2019 is vervolg gegeven aan de ontwikkeling en uitvoering van programmaonderdelen conform het projectplan Programma Ontwikkeling, zoals het succesvolle BioVoice programma. Dockwize is in de afgelopen jaren significant verbreed in de doelgroep van student tot corporate. Daarnaast is de dienstverlening uitgebreid en geprofessionaliseerd.

Succesvolle voorbeelden van de met de HZ ontwikkelde doorlopende leerlijn zijn SugarFam en Van Alten & Lodewijkx.

In 2019 zijn verkenningen uitgevoerd om in de komende periode het grootbedrijf nadrukkelijker aangehaakt en geactiveerd te krijgen, met eerste verbindingen als gevolg.

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten.

■ Voortgang/Resultaat

Inzake acquisitie is er in 2019 contact onderhouden met North Sea Port, Invest in Zeeland en NFIA. Nieuw is het contact met Trade and Innovate. Trade and Innovate ondersteunt Nederlandse bedrijven in hun stappen naar het buitenland (handelsbevordering).

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie staat voorop (met groei van werkgelegenheid) door;

- business development en uitvoering van projecten,
- enerzijds acquisitie van bedrijven, investeringen van elders en anderzijds behoud van bedrijven,
- werk te maken van innovatiefinanciering,
- het stimuleren van internationale handelsbevordering (Trade & Innovate)

Conform het deelnemingenbeleid ontvangt Provinciale Staten jaarlijks het werkplan en jaarverslag van Impuls;

Voortgang/Resultaat

De prestatieafspraken in 2019 hadden betrekking op de clusters Vestigen, Innovatiefinanciering, Circulaire Economie en Energietransitie, Logistiek en Energie en Vrijtijdseconomie. In navolging van andere ROM's heeft Impuls in 2019 een meerjarenplan opgesteld. Door het opstellen hiervan werkt Impuls met een langere termijnhorizon om de Zeeuwse economie structureel te versterken. Provinciale Staten hebben het werkplan en jaarverslag ontvangen.

Met de SER Zeeland maken we prestatieafspraken op het sociaaleconomisch terrein

- over het uitvoeren van onderzoek,
- geven van advies
- organiseren van themabijeenkomsten over ontwikkelingen die gevolgen hebben voor werkgevers en werknemers;

Voortgang/Resultaat

Naast het in 2019 gevraagd en uit eigen beweging opstellen van advies (o.a. inzake de concept-nota Regionale Energie Strategie Zeeland) zal SER-Zeeland medio 2020 een advies opstellen naar aanleiding van de voorontwerpvisie ten behoeve van de Omgevingsvisie Zeeland 2021.

Uitvoering prestatieafspraken door Delta Region Network

- Afstemming van de regionale economische agenda's o.m. via 4 gezamenlijke programmateambijeenkomsten en 2 ontmoetingen van de Economic Board Zeeland en West-Brabant en provincie Noord-Brabant. Hierbij o.m. aandacht voor de regiodeals en de strategische agenda's van de regionale economische clusters.
- Voorbereiding en verslaglegging programmateam en de meeting of the boards.
- Inbreng in totstandkomingsproces programma OP-Zuid (post 2020) vanuit perspectief afstemming West-Brabant en Zeeland
- Signaleren van relevante regionale, provinciale, nationale en EU netwerken.

Voortgang/Resultaat

Door de komst van de Economic Board West Brabant en de Economic Board Zeeland heeft er een evaluatie en doorontwikkeling plaatsgevonden van het Delta Region Network. Dit heeft er toe geleid dat op strategisch niveau de afstemming gezocht wordt door een jaarlijkse meeting van de Boards wisselend in West Brabant en Zeeland. Hierin worden de kansen op bovenregionale samenwerking besproken vanuit de regionale strategische agenda's in relatie tot actuele ontwikkelingen. In december heeft een meeting of the boards plaatsgevonden waarin de kansen op samenwerking op de economische clusters zijn besproken, zoals

agrofood/ circulair, maintenance en logistiek. Daarnaast is de 80% versie van de Regionale Innovatie Strategie (RIS 3) besproken, die de basis wordt voor de nieuwe Europese programma's. Vanuit de regionale strategische agenda's is bepaald wat hierin de input en prioriteiten vanuit Zuidwest Nederland zijn. Tot slot heeft de doorontwikkeling zich vertaald in deelname vanuit Zeeland en West Brabant in het Economisch Netwerk Zuid Nederland, welke tot stand gekomen is n.a.v. een evaluatie van het Brainport netwerk. Hiermee is een landsdeeldekkend netwerk voor economische samenwerking ontstaan, gericht op actuele thema's als arbeidsmarkt en energie.

Door deze doorontwikkeling hebben er geen programmatische bijeenkomsten plaatsgevonden en zijn geen netwerkbijeenkomsten (of een Delta Economic Forum) georganiseerd. Rewin heeft in 2019 de secretariaatsfunctie uitgevoerd, welke met name bestond uit afstemming van ENZuid en voorbereiding van de meeting van de Economic Board Zeeland en Economic Board West Brabant. De goede samenwerking op uitvoerend niveau tussen Rewin en Impuls Zeeland werd voortgezet.

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

We maken afspraken op het gebied van Ruimtelijke ordening en landschap (o.a. uitrol Kustvisie, Provinciale Innovatiehub Zuidwestelijke Delta, Vernieuwerslab, en deelname Regionale Energiestrategie).

■ Voortgang/Resultaat

Met de ZMf zijn prestatieafspraken gemaakt voor drie prestatievelden, namelijk Duurzaamheid circulaire economie en energietransitie (o.a. Zeeuws Circulair Living Lab en deelname aan het Zeeuws Energieakkoord particuliere woningvoorraad), Deltawateren (o.a. natuurparagraaf van het Convenant Duurzame Havens 2030 en een strategie deltawateren) en Ruimtelijke ordening en landschap (o.a. Kustvisie en buffernatuur).

Prestatieveld Duurzaamheid, circulaire economie en energietransitie

De ZMf heeft in 2019 actief bijgedragen aan de werkgroep Vitaal Sloe & Kanaalzone, Het VernieuwersLAB en de SER Zeeland. Door intensieve samenwerking binnen en buiten de provincie bouwt de ZMf aan het netwerk, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van landelijke expertise ten behoeve van Zeeland. Daarnaast is meegewerkt en meegedacht aan verschillende tafels van de Regionale Energie Strategie (RES). Ook is een begin gemaakt om samen met de provincie een start te maken voor een Zeeuwse Circulaire Uitvoeringsagenda

Prestatieveld Deltawateren

Er is gewerkt aan het versterken van de samenwerking met organisaties als North Seaports, Waterschap Scheldestromen, de schelpdiersector en onderwijsinstellingen als de HZ. Doel van de intensivering van samenwerking was het verkennen van mogelijkheden voor een duurzamer gebruik van de deltawateren, waarbij de synergie van alle gebruiksfuncties kan worden nagestreefd.

De ZMf werkt met partners uit de Coalitie Delta Natuurlijk én North Seaports aan de concrete invulling van een samenwerking waarin alle partijen toewerken naar projecten ter versterking van natuurwaarden in de Westerschelde. Verder is in 2019 gewerkt en/of de dialoog aangegaan met de visserijsector en de schelpdiersector, met als doel de druk het ecosysteem te verminderen zonder dat dit de productie nadelig wordt beïnvloed.

Prestatieveld Ruimtelijke ordening en landschap

De ZMf heeft gewerkt aan het zoeken naar win-win situaties voor natuur & landschap en dus voor de biodiversiteit. Daarnaast heeft de ZMf zich sterk gemaakt voor een gezonde leefomgeving waarbij wordt ingezet op kwaliteiten als ruimtelijke aard, omvang en schaal, stilte, donkerte en schone lucht.

Uitvoering prestatieafspraken door Switch

■ Voortgang/Resultaat

De prestatieafspraken betreffen activiteiten van Switch in het kader van het prestatieveld Werkplaats voor duurzaamheid in Zeeland (als onderdeel van de Stichting ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland).

Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

■ Voortgang/Resultaat

Alles is gerealiseerd.

Algemene Onderwijs activiteiten:

- Roosevelt Visiting Professorship (twee gasthoogleraren van elk één maand op het RIAS). Zij verrichten onderzoek voor een toekomstige academische publicatie en verzorgen een PhD seminar en publiekslezing (Roosevelt Lecture).
- Studenten Nederlandse universiteiten bezoeken RIAS bibliotheek en de Roosevelt collectie
- Beurzenprogramma's voor studenten om onderzoek bij het RIAS uit te voeren
- Scriptieprijs voor beste masterscriptie (Theodore Roosevelt American History Award)

Publieksactiviteiten:

- 22 mei Internationale conferentie American Islands: Outposts of Security, Prosperity and Culture
- Publiekslezingen voor het Zeeuwse publiek, UCR-studenten en Voortgezet Onderwijs-leerlingen
- Symposium over 'Freedom from Want' gerelateerd aan voedselveiligheid

Plan van Aanpak en businesscase het RIAS 2020-2023

Jaarlijks organiseren we een strategisch overleg.

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 is een strategische bijeenkomst georganiseerd over de acquisitiekracht van Zeeland. Aan de bijeenkomst werd deelgenomen door NFIA, North Sea Port, Invest in Zeeland, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Trade and Innovate (RVO), Economic Board Zeeland en Provincie Zeeland.

Innovatie -infrastructuur en - fondsen

■ Stand van zaken

In 2019 zijn gecoördineerd en met het oog op versterking en borging van de economische structuur en innovatiekracht van economische sectoren in Zeeland diverse subsidieregelingen opengesteld zoals voor haalbaarheidsonderzoeken, demonstratieprojecten, Human Capital Agenda, Kennis- en Innovatienetwerken en Europese programma's. Vanuit de triple helix gedachte waren hierbij het Rijk, Impuls en Dockwize belangrijke partners.

Acties

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

- ZeelandFM verstrekt 25 vouchers aan ondernemers die voldoen aan de criteria ondernemerschap, groeipotentie en innovatie voor de inhuur van een financieel

specialist om een adviestraject te starten dat leidt tot een sterk verbeterde financieringsaanvraag voor hun plannen.

- Via InnoGo! worden minimaal 10 leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers én minimaal 10 starters starters/MKB-ers vinden binnen het netwerk van InnoGo! begeleiding en coaching. InnoGo! wordt uitgebreid naar de marktsegmenten robotica, medisch en HTSM.
- Met het ZPF verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken, middels aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen aan minimaal 10 innovatieve waarde creërende bedrijven in de (door)ontwikkefase of de groeifase met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid. De leadflow groeit naar 25 bedrijven.

■ Voortgang/Resultaat

Door goedgekeurde begrotingswijziging van de provincie is de projectperiode van **Zeeland FM** verlengd naar 2020. Tevens is de prestatieafspraken van vouchers gewijzigd naar 60 vouchers over vier jaar. In 2019 heeft Zeeland FM 17 vouchers toegekend, waardoor het totaal over de gehele projectperiode nu op 37 staat.

In 2019 zijn via **InnoGo!** acht leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers én 11 starters starters/MKB-ers vinden binnen het netwerk van InnoGo! begeleiding en coaching.

ZPF kent in 2019 tien lopende cases in portefeuille. In 2019 zijn 40 unieke leads gesproken, waarvan twee aanvragen zijn toegekend en nog vier casussen onderhanden zijn. De verwachting is dat minimaal twee daarvan in 2020 toegekend kunnen worden. Daarnaast zijn nog 16 van de 40 leads in voorbereiding op een aanvraag.

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingsonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel. Het IFZ heeft voor 2019 een goedkeurende controleverklaring ontvangen van haar accountant.

Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0 en 2.0

Versterking innovatie-infrastructuur en –fondsen en 2.0 Programmatische aanpak gericht op innovatie en groei door kick-start, accelerator en scale-up programma's om onder meer de investor readiness van financieringsaanvragen te verbeteren.

■ Voortgang/Resultaat

Investeringsprogramma ZiS 1.0 gericht op economische structuurversterking is in uitvoering. 3 van de 6 projecten zijn afgerond en vastgesteld. 3 projecten zijn nog in uitvoering: de bouw van het Joint Research Centre, de uitvoering van de aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling en de bouw van het Tidal Technology Center Grevelingendam.

Investeringsprogramma ZiS 2.0 is gericht op verbetering van het leef- en vestigingsklimaat in Zeeland en bestaat uit 13 projecten gericht op het verbeteren van kennis en innovatie, de

leefbaarheid en voorzieningen voor bedrijven. Het investeringsprogramma wordt gerealiseerd vanuit de Regio Deal Zeeland. Alle projecten zijn op dit moment in uitvoering.

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

- Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Stimulus Programmamanagement treedt op als uitvoeringsorganisatie.
- Voor 2020 streven we naar toekenning van 10 subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en 6 subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.

■ Voortgang/Resultaat

We hebben een cofinancieringsbijdrage aan de MKB Innovatiestimulering Topsectorenbeleid (MIT) regeling verleend. De subsidie is voor het stimuleren van innovatie in het MKB door middel van haalbaarheidsonderzoeken en Research & Development samenwerkingsprojecten. Voor het MIT Zuid 2019 is € 10,9 miljoen ingezet voor projecten die bijdragen aan de versterking van de innovatiekracht van het Zuid-Nederlandse MKB. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat draagt hier de helft aan bij, evenals de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland gezamenlijk. In 2019 zijn acht Zeeuwse haalbaarheidsonderzoeken met een totaal subsidiebedrag van € 160.000 toegekend en vier Zeeuwse Research & Development samenwerkingsprojecten (waarvan zes Zeeuwse betrokken ondernemers) met een totaal subsidiebedrag van € 656.230,50.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is

- Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is (OP Zuid, POP3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Twee Zeeën, Interreg B en C programma's en benutten van de mogelijkheden hiervan voor Zeeland. Daarnaast voorbereiden voor Zeeland van Toekomstig Cohesiebeleid na 2020, met onze Zeeuwse partners (gemeenten, waterschap, bedrijfsleven en kennisinstellingen, in Zuid-verband, in IPO verband en met Vlaanderen.

■ Voortgang/Resultaat

We hebben het afgelopen jaar uitvoering gegeven aan de openstellingen van OP Zuid, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Twee Zeeën en POP 3.

Voor POP 3 wordt binnen deze Europese periode (2014- 2020) naar verwachting de volledige Europese middelen die voor Zeeland beschikbaar zijn benut. In 2020 vinden de laatste beoordelingen van projecten plaats.

Voor OP Zuid vindt de besluitvorming over projecten van een openstelling uit 2019 in 2020 plaats, hierdoor zal de Zeeuwse cofinanciering die gereserveerd was voor 2019 in 2020 benodigd zijn. Hierdoor heeft in 2019 niet volledige benutting van de Zeeuwse cofinanciering Europese middelen plaatsgevonden. In 2020 vindt nog een laatste openstelling van OP Zuid plaats.

Voor Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg Twee Zeeën zijn de openstellingen in 2019 uitgevoerd. Beoordeling van de laatste openstellingen zal in 2020 plaatsvinden.

Twee keer per jaar wordt het ERAC rapport over de monitoring van de Europese middelen (in Zuid-Nederland en specifiek Zeeland) naar PS gestuurd, met informatie over de voortgang.

Voorts wordt ivm de nieuwe Europese programmaperiode (2021-2027) de voorbereiding voor de nieuwe programma's getroffen. (in Zuid-verband, Landelijk en voor de Interregprogramma's grensoverschrijdend met de betrokken landen / partners.)

In samenwerking met de FME (federatie voor de metaal en elektrotechnische industrie), en betrokken partners uitvoering geven aan acties uit de Implementatieagenda

■ Voortgang/Resultaat

Door cofinanciering aan de FME voor het Interreg VLA-NED project FOKUS dragen we bij aan één van de negen versnellingsprojecten uit de Implementatieagenda Smart Industry 2018-2021, dat als doel heeft bedrijven te helpen om aan de slag te gaan met Smart Industry. De Fabriek van de Toekomst (FOKUS) lanceerde 10 mei 2019 in samenwerking met een breed scala aan kennispartners een bedrijfsscan die inzichten geeft in de ontwikkelingskansen van mkb-bedrijven. Deze scan is speciaal ontwikkeld voor de maakindustrie en geeft ondernemers direct zicht op innovatiekansen. De scan is gratis en eenvoudig online in te vullen. Via een online rapport krijg je direct inzicht.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen zoals de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo, MKB Doorgaan, initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat en de Zomerondernemer.

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 is, ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen, subsidie verleend aan de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo, BO2 Innovate Event en de Zomerondernemer.

Mogelijkheden verkennen voor het opzetten van aanvullende innovatiefinancieringsinstrumenten (o.a. Zeeland Business Angels en/of financieringstafels).

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 is met steun van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat gestart met het opzetten van de Financieringstafel Zeeland. Dit is een platform van (alternatieve) financiers die periodiek gezamenlijke bijeenkomsten organiseren met als doel meer transparantie in de kapitaalmarkt, betere samenwerking en meer ondernemers die hun plan kunnen financieren. Er is nauwe samenwerking met West Brabant.

De MKB Samenwerkingsagenda met het Rijk, de Provincie Noord Brabant en de Provincie Limburg en het MKB Actieplan verder uitwerken.

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor een nieuwe Samenwerkingsagenda tussen het Rijk, Provincies en MKB-Nederland. In het kader van het MKB Actieplan zijn acties uitgevoerd inzake Vroege Fase Financiering, Regionale Financieringstafel, Start Ups en Internationaal Ondernemen (voorlichting en kansen Brexit en bijeenkomsten Brexit Common Future Challenges).

Arbeidsmarkt

■ Stand van zaken

- de triple helix samenwerking is effectief en structureel opgezet (eenmaal per twee weken bijeenkomst aanvalsteam arbeidsmarkt)
- door de bij het aanvalsteam arbeidsmarkt betrokken partijen zijn binnen elke pijler -met succes- activiteiten gerealiseerd/in gang gezet (onder meer: plaatsing van meer dan 400 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt; opstellen human capital agenda's, gerichte

campagne binden van jongeren aan Zeeland; zorg/huisartsencampagne om mensen van elders aan te trekken voor Zeeuwse vacatures)

- het inzetten van mogelijkheden ICT en data bij elk van de drie pijlers vergt meer tijd dan voorzien.

Acties

Ontwikkelen en optimaliseren methodiek en instrumentarium dienstverlening aan onderbenut arbeidspotentieel

Voortgang/Resultaat

Met succes zijn door de arbeidsmarktregio methodieken en instrumentarium ontwikkeld en ingezet; in 2019 zijn mede hierdoor meer dan 400 extra plaatsingen gerealiseerd (betreft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die zonder extra ondersteuning moeilijk/geen betaald werk kunnen verkrijgen).

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

Voortgang/Resultaat

In 2019 is de arbeidsmarktregio gestart met het ontwikkelen van een tool 'selecteren op basis van competenties' t.b.v. het aanbod (werkzoekenden). De ontwikkeling van deze tool t.b.v. de vraagzijde (vacatures) zal - nu het HR netwerk Zeeland is opgericht- gestart worden in 2020.

Opzetten van toolbox voor werkgevers

Voortgang/Resultaat

In 2019 is het HR netwerk Zeeland opgericht. In samenspraak met dit netwerk en de betrokkenen bij de human capitalagenda's (hospitality, zorg, techniek, onderwijs) wordt in 2020 gestart met het vullen van een toolbox voor werkgevers.

Inrichten en implementeren arbeidsmarketingorganisatie

Voortgang/Resultaat

zie ook Zichtbaar Zeeland

In geheel 2019 is gewerkt aan het arbeidsmarktvaagstuk in Zeeland; onderdeel hiervan is het aantrekken van mensen van buiten Zeeland (marketing) dit onderdeel is meegenomen in de gehele marketing aanpak (Zichtbaar Zeeland). De beoogde marketing organisatie is nog niet opgericht; wel vinden er al diverse activiteiten in dit kader plaats zoals de gezamenlijke werving van huisartsen.

Ontwikkelen persona's gericht op de invulling van de vraag van de Zeeuwse arbeidsmarkt

Voortgang/Resultaat

De ontwikkelde persona's vormen de basis voor de marketingactiviteiten die samen met de zorgsector worden uitgevoerd. Verdere persona's zijn er in 2019 nog niet ontwikkeld.

Ontwikkelen ICT en data ten behoeve van concrete activiteiten in kader Aanvalsplan Arbeidsmarkt

Voortgang/Resultaat

zie ook Zichtbaar Zeeland:

- het inzetten van mogelijkheden ICT en data bij elk van de drie pijlers van het Aanvalsplan Arbeidsmarkt vergt meer tijd dan voorzien.

Campus Zeeland

■ Stand van zaken

de drie genoemde doelstellingen zijn gerealiseerd

1. de activiteiten rondom de bouw van het JRC zijn gestart, de opening is gepland in het voorjaar 2021; UCR is gestart met het realiseren van de track Engineering, in het najaar 2019 is de eerste pilot groep studenten gestart, de opleiding start in het najaar 2020; de voorbereidingen van het grensoverschrijdende samenwerkingsplatform Deltavraagstukken zijn begonnen door een verkenning over de reikwijdte/onderzoeksvragen rondom Water, Energie, Food in de delta en de nadere uitwerking hiervan in drie groepen geleid door experts i.c.
2. de bestaande Kennis- en Innovatienetwerken zijn versterkt onder meer via bijeenkomsten en expert-sessies; in 2019 is één nieuw netwerk tot stand gekomen en zijn twee bestaande netwerken ondersteund.
3. het onderwijs en onderzoek in Zeeland is versterkt zowel in het kader van de ontwikkeling van de Bèta Campus (tracks UCR, onderwijs Scalda en HZ, ontwikkelen onderzoeksprogramma's NIOZ, WMR, HZ en UCR) als ook door o.a. de versterking van de Groene Onderwijskolom (VMBO - hoger onderwijs) en de doorontwikkeling van het VO Zeeuws Vlaanderen.

Acties

Effectueren bouw JRC (opening september 2020)

■ Voortgang/Resultaat

Voorbereiding bouw JRC loopt volgens planning om diverse redenen (beschikbaar stellen budget, benodigde overeenkomsten, effecten stikstof besluit) is de geplande opening in het voorjaar 2021 i.p.v. 2020.

Versterken businessmodel, organiserend vermogen en intersectorale samenwerking tussen de reeds bestaande netwerken (kwaliteitsslag).

■ Voortgang/Resultaat

Via bijeenkomst en expert-sessies is gewerkt aan de versterking en de onderlinge samenwerking van de K&I netwerken.

In de kennis- en innovatienetwerken werken bedrijven, overheden en kennisinstellingen samen om kennis te delen en innovaties te bevorderen. Kansen die het bedrijfsleven ziet en vragen waar bedrijven in de praktijk tegenaan lopen, vormen zo de basis voor gezamenlijke (onderzoeks) projecten en nieuwe opleidingen. Dat stimuleert vernieuwing.

Door die triple helix netwerken kunnen bedrijven en kennisinstellingen (beter dan nu) gebruik maken van beschikbare regionale, nationale en Europese middelen (zoals de aanjaagmiddelen, OP Zuid, Interreg). Het initiatief voor deze netwerken ligt bij samenwerkende partners; zij moeten de benodigde middelen voor een groot deel zelf opbrengen. De inspanningen vanuit Campus Zeeland richten zich op de versterking van het organiserend vermogen van de netwerken. Inmiddels zijn er in Zeeland twaalf K&I netwerken verbonden aan de zes Zeeuwse kernsectoren (industrie & maintenance, havens & logistiek, agrofood & seafood, water & energie, toerisme en zorg).

Ontwikkelen opleiding Engineering en Innovation UCR (start pilot studiejaar: september 2019/2020)

■ Voortgang/Resultaat

UCR is gestart met het realiseren van de track Engineering, in het najaar 2019 is de eerste pilotgroep studenten gestart, de opleiding start in het najaar 2020

UCR Engineering is onderdeel van Bèta Campus Zeeland i.o. welke een impuls geeft aan bèta onderzoek en onderwijs in Zeeland door nieuwe verbindingen tussen bedrijven, kennisinstellingen en researchfaciliteiten aan te gaan. Studeren kan overal. Daarom neemt het belang toe van onderscheidend én excellent onderwijs. Zeeland investeert hierin, met de ontwikkeling van de Bèta Campus Zeeland. De Bèta Campus staat voor onderzoek en onderwijs op drie kernthema's waar Zeeland goed in is: water, duurzame energie en voeding. Onze provincie vormt een uitdagende proeftuin voor de thema's. Daarom geven we een impuls aan het technisch onderzoek en onderwijs op mbo-, hbo- en wo-niveau. In nauwe samenwerking met University College Roosevelt (UCR), HZ University of Applied Sciences (HZ), Scalda én instituten van buiten Zeeland wordt de Bèta Campus Zeeland fasegewijs ontwikkeld (fase 1: Joint research Center, fase 2 onderwijstracks UCR, fase 3: Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken).

UCR Engineering zal geen pure technici opleiden, maar engineers met een brede blik op duurzame technologische oplossingen voor deltavraagstukken. Het liberal arts and sciences concept van het UCR maakt het mogelijk ook economische, sociale, historische en ethische dimensies van technologische en duurzaamheidsuitdagingen een belangrijke rol te geven. Juist dat is iets waar de technische universiteiten uitdagingen zien en zij zullen studenten met zo'n breder profiel graag toelaten tot hun masterprogramma's. De ambitie is dat Engineering uitgroeit naar een volwaardig department binnen UCR. Startend met een kleine groep pionierstudenten in 2019 en met de officiële start in 2020 ontwikkelt de innovatieve specialisatie zich in 5 jaar tot een volledig opererend department met een jaarlijkse instroom van 100 studenten.

Ontwikkelen en opzetten grensoverschrijdend, samenwerkingsplatform Vlaanderen-Nederland Slimme oplossingen voor de Delta (start/opening najaar 2019)

■ Voortgang/Resultaat

De voorbereidingen van het grensoverschrijdende samenwerkingsplatform Deltavraagstukken zijn begonnen door een verkenning over de reikwijdte/onderzoeksvragen rondom Water, Energie, Food in de delta en de nadere uitwerking hiervan in drie groepen geleid door experts i.c.

De opening wordt voorzien in najaar 2020 (ipv najaar 2019)

Opzetten van 3 à 4 specifieke netwerken in Zeeuwse economische sectoren, die aansluiten bij de thema's Campus Zeeland.

■ Voortgang/Resultaat

Gerelateerd aan de Zeeuwse economische sectoren/thema's Campus Zeeland zijn in 2019 in totaal elf K&I netwerken actief, welke grotendeels ondersteund worden door Campus Zeeland.

Versterken groene onderwijskolom; versterken verbinding groen onderwijs – bedrijfsleven; start ontwikkeling curriculum groen hoger onderwijs en onderzoek; relatie Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken i.o.

■ Voortgang/Resultaat

De Groene Onderwijskolom (VMBO - hoger onderwijs) is versterkt, verbonden aan de vraag van het bedrijfsleven (onder meer via het K&I netwerk Fooddelta Zeeland), de associate degree Groen is in ontwikkeling; onder meer via Food Delta wordt de samenwerking met het Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken Vlaanderen - Campus Zeeland i.o. gerealiseerd.

Uitvoeren en uitrol pilot hybride onderwijs met docenten en bedrijfsleven in Zeeland.

Voortgang/Resultaat

In 2019 zijn Scalda en HZ gestart met het ontwikkelen en implementeren van Hybride docenten en praktijkleerroutes (mbo/hbo) (Techniek, Hospitality, Zorg en Groen).

Zichtbaar Zeeland

Stand van zaken

Imagoverandering gaat niet zo maar, dat vraagt een langdurige inzet van een brede coalitie. In 2019 zijn belangrijke stappen gezet in het behalen van de doelstellingen van Zichtbaar Zeeland. Bij gebrek aan een uitvoeringsorganisatie heeft de Provincie zelf de marketingacties voor wonen en werken opgepakt. Dit wel in afstemming en samenwerking met VVV, Invest in Zeeland en andere netwerkpartners. In het kader van de Regio Deal is o.a. gewerkt aan het aantrekken van MBO+ personeel voor de zorg, hiervoor is het digitale instrumentarium (website www.zeelandlandinzee.nl en Zeeland Arx app) van de Provincie ingezet. Ook in het organiseren van uitvoeringskracht zijn stappen gezet door het maken van businessplannen voor het in samenhang organiseren van de gehele regionale gebiedsmarketing op alle terreinen.

Acties

Verder ontwikkelen van een digitale aanpak voor wonen en werken in Zeeland, gericht op het aantrekken van niet-Zeeuwen voor Zeeuwse vacatures in samenwerking met beroepsgroepen, bedrijven en sectoren. Deze aanpak omhelst.

Voortgang/Resultaat

De ontwikkelde app (Zeeland ARx) en website www.zeelandlandinzee.nl zijn in 2019 ingezet voor de campagnes die in het kader van het Aanvalsplan Arbeidsmarkt zijn gevoerd om mensen van buiten Zeeland te interesseren voor wonen en werken in Zeeland. Deze campagnes (voor o.a. huisartsen) zijn datagedreven en er wordt op diverse manieren gewerkt met gepersonaliseerde informatie.

Organiseren van een publiek private samenwerking voor de (digitale) gebiedsmarketing van Zeeland als woon- en werkprovincie.

Voortgang/Resultaat

Vanwege actuele vraagstukken (demografie, arbeidsmarkt) ligt de nadruk bij de gebiedsmarketing op het profileren van Zeeland als aantrekkelijk gebied om te wonen en te werken. Dit is echter nog niet georganiseerd op provinciale schaal in tegenstelling tot de toeristische marktwerking (VVV Zeeland) en de acquisitie van bedrijven en investeerders (Invest in Zeeland). In 2019 zijn businessplannen opgesteld om deze lacune georganiseerd te krijgen. In 2019 werd echter ook bekend dat VVV Zeeland in grote problemen verkeert en dat zorgde voor een andere dynamiek in het organiseren van de totale gebiedsmarketing: ook de toeristische marktwerking moet anders georganiseerd worden. Dit zorgde er voor dat de weg naar het uiteindelijke doel, komen tot een efficiënte organisatie waarin alle gebiedsmarketing activiteiten voor heel Zeeland zijn verenigd, op een andere manier bewandeld moet worden.

Het continueren van de toeristische marktwerking door VVV Zeeland waarbij in ieder geval prestatieafspraken gemaakt worden

Voortgang/Resultaat

Jaarlijks wordt aan VVV Zeeland een subsidie verstrekt voor het uitvoeren van de toeristische marktwerking. VVV Zeeland heeft ook in 2019 hiervoor haar eigen (digitale en offline) kanalen ingezet, de pers actief benaderd en de samenwerking met NBTC Holland Marketing

voor het bewerken van de internationale markt voortgezet. Mede dankzij deze inspanningen was 2019 wederom een goed jaar voor de toeristische sector in Zeeland.

Zorgen voor een breed spectrum van evenementen, van popfestival tot beachvolleybaltoernooi, zodat enerzijds een breed publiek wordt bereikt en het anderzijds mogelijk is een eigentijds beeld van Zeeland uit te dragen

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 zijn weer veel evenementen (vooral sport en cultuur) ondersteund door de Provincie Zeeland. Met verschillende evenementen met een (boven)regionale uitstraling en/of veel bezoekers van buiten Zeeland is samengewerkt om communicatie en marketingacties uit te voeren gericht op het profileren van Zeeland als aantrekkelijk gebied om te wonen en werken. Zo hebben we bij Concert at Sea, DamX en Kustmarathon een succesvolle campagne gevoerd waarbij activatie op het terrein gekoppeld was aan een online campagne waarin mensen opgeroepen werden om een gepersonaliseerde video te maken van hun leven in Zeeland.

Continueren en (door)ontwikkelen campagne Liefs, Zeeland, gericht op de Zeeuwse eindexamenscholieren om hen verbonden te houden met Zeeland ook als ze elders gaan studeren.

■ Voortgang/Resultaat

De campagne om eindexamenscholieren (nog meer) te verbinden met Zeeland is in 2019 weer uitgevoerd en zal ook in 2020 weer een vervolg krijgen

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Stand 2017	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Einddoel
Imago wonen & werken	5,3	5,5	*	6,0
Imago recreatie & toerisme (gem. NL, BE, D)	7	7	*	7
Werkloosheid	3,9%	3,5%	2,9%	3,5%
Werkgelegenheid	180.000	181.800	190.000	184.000
Werkgelegenheid %	1,5%	0,5%		0,5% per jaar
Bruto Regionaal Product	€ 12.548.000.000	€ 13.055.000.000		2% per jaar
Bruto Regionaal Product %	2,5%	2,0%		2% per jaar
Innovatie Index	0,470	0,475	0,419	0,500

Nieuwe arbeidsplaatsen via Impuls	285	150	849	150 per jaar
Nieuwe bedrijfsvestigingen via Impuls (incl. behoud)	8	10	7	10 per jaar

* De tabel voor doelindicatoren kan voor de twee imago onderdelen niet ingevuld worden. Deze cijfers baseerden we op onderzoek van het NBTC dat 1 x in de drie jaar werd uitgevoerd. Het onderzoek is in 2013 en 2016 uitgevoerd, maar in 2019 niet meer. De cijferreeks houdt dus op en we hebben geen nieuwe of vergelijkbare bronnen om het Zeeuwse imago mee uit te drukken.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Beroepsbevolking	193.000	195.000	195.000	191.000	197.000	
Saldo in- en uitgaande pendel	-16.600	-18.000	-16.900	-16.900*	-18.000	
Hoog opgeleide beroepsbevolking	46.000	47.000	47.000	47.000*	47.000	
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt	0,91	0,92	1,61	2,05	3,20	
Huishoudensinkomen	35.000	35.000*	35.000*	35.000*	35.300	
Imago wonen & werken (NL) score tienpuntsschaal	2013: 5,4		5,3			2019 nieuw onderzoek
Imago Recreatie & Toerisme (NL) score idem	2013: 6,6		6,8			2019 nieuw onderzoek
Imago Recreatie & Toerisme (BE) score idem	2013: 6,8		6,9			2019 nieuw onderzoek
Imago Recreatie & Toerisme (D) score idem	2013: 7,2		7,3			2019 nieuw onderzoek

* De tabel voor trendindicatoren kan voor de twee imago onderdelen niet ingevuld worden. Deze cijfers baseerden we op onderzoek van het NBTC dat 1 x in de drie jaar werd uitgevoerd. Het onderzoek is in 2013 en 2016 uitgevoerd, maar in 2019 niet meer. De cijferreeks houdt dus op en we hebben geen nieuwe of vergelijkbare bronnen om het Zeeuwse imago mee uit te drukken.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019	Wijzigingen 2019	Begroting 2019 NW	Rekening 2019	Restant
Lasten					
040101-Goed gekwalificeerde arbeidskrachten	345	1.311	1.656	1.582	-74
040102-Concurrentiepositie logistiek, maint	1.443	-615	827	637	-190
040103-Acquisitie en regionale samenwerking	3.261	392	3.654	3.892	239
040104-Campus Zeeland	1.559	26.198	27.757	27.647	-110
040105-Economische innovatie	2.117	952	3.070	2.572	-498
040106-Zichtbaar Zeeland	2.478	-133	2.346	2.348	2
049999-Ambtelijke inzet	4.012	85	4.097	4.095	-2
Totaal Lasten	15.216	28.191	43.406	42.773	-633
Baten					
040101-Goed gekwalificeerde arbeidskrachten	0	0	0	0	0
040102-Concurrentiepositie logistiek, maint	13	33	45	0	-45
040103-Acquisitie en regionale samenwerking	28	578	606	556	-50
040105-Economische innovatie	150	517	667	581	-86
Totaal Baten	190	1.128	1.318	1.137	-181
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-15.025	-27.063	-42.088	-41.636	453
Onttrekkingen					
980499-Bestemmingsreserves-Pr.4	3.096	20.261	23.357	23.357	0
Toevoegingen					
980499-Bestemmingsreserves-Pr.4	1.783	5.602	7.384	7.384	0
Mutaties reserves	1.314	14.659	15.973	15.973	0
Resultaat na bestemming	-13.712	-12.403	-26.115	-25.663	453